herpy

SLANGER

Centralian Carpet Python

Morelia bredli

Morelia bredli er en kraftig, delvis trelevende pyton fra Australias røde sentrum rundt Alice Springs. Voksne dyr er rødbrune til terrakottafargede med mørkt kantede tverrbånd og blir 180-220 cm lange, mens ungene er grå og brune og skifter farge over to til fire år. Den trenger en tydelig, kjølig vinter, tørr luft og god plass til å klatre, og den kan leve i 20-30 år.

Familie: Pythonidae Tidligere navn: *Python bredli; Morelia spilota bredli*

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**180-220 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**20-30 år**
Aktiv	**I skumringen og om natten**
Levevis	**Trelevende og klippelevende**
Biotop	**Halvørken, savanne og klippeterreng**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**150 × 70 × 100 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**28-32 °C**
Varmeplass	**34-38 °C**
Temperatur, natt	**20-24 °C**
Luftfuktighet	**40-55 %**
Vann	**Vannskål**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 2
Vinterhvile	**18-23 °C** 8-12 uker
Kosthold	**Virveldyr**
Holdes	**Alene**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**18-36 mnd.**
Kullstørrelse	**20-47 egg**
Kull per år	**1**
Inkubasjon	**55-65 dager** ved 30-32 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
EU-vedlegg	**Vedlegg B**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Morelia bredli er en kraftig bygd pyton med et stort, bredt hode som er tydelig avsatt fra halsen, glatte, blanke skjell, en gripehale og varmefølsomme groper langs leppene. Kroppen er nesten rund i tverrsnitt. Voksne dyr er varmt rødbrune til dyp terrakotta eller oransjebrune med uregelmessige, ofte ufullstendige tverrbånd som er lysere enn grunnfargen og kantet av mørke, nesten svarte skjell. Båndene er tydeligst på bakkroppen og blir mer oppløste mot hodet. Hos mange dyr er den bakre tredjedelen av kroppen helt eller delvis svart. Buken er gulaktig til lys krem.

Ungene klekkes grå og brune uten spor av de varme fargene. Over to til fire år avløses grunnfargen av rødt og oransje, og det mørke mønsteret blir lysere gjennom kullgrått til krem og elfenben, mens de mørke kantene får nesten svart farge. Et ettårig dyr ligner derfor nesten ikke på den voksne slangen. Fargeintensiteten påvirkes av lys, temperatur og fordøyelse, og dyr som fordøyer et måltid, ser mørkere ut.

De fleste voksne dyr blir 180-220 cm lange. Hunnene er vanligvis lengst og kraftigst, hannene kortere og slankere, men enkelte store hanner i fangenskap nærmer seg 300 cm. Arten er tyngre i forhold til lengden enn de fleste *Morelia spilota*-formene, så en slange på 200 cm virker mer massiv. Hos unge og halvvoksne dyr kan ikke kjønnet avgjøres sikkert ut fra størrelse og bygning. Ungene veier 27-30 g ved klekkingen og vokser raskt de to første årene.

Morelia bredli ble beskrevet i 1981 under navnet *Python bredli* og er oppkalt etter Josef Bredl, en tyskfødt herpetolog i Australia. Arten har tidligere vært regnet som en underart av *M. spilota*, men både skjellforhold og molekylære undersøkelser viser at den er en selvstendig art og søsterart til *M. spilota*. Det finnes ingen underarter. I handelen finnes krysninger med *M. spilota*, og de bør ikke selges som ren *M. bredli*. De fleste dyrene i handelen stammer fra en liten gruppe grunnleggerdyr, så opplysninger om slektskap er viktige ved kjøp og avl. Arten er rolig og sikker som voksen, mens ungene er nervøse og raske.

Utbredelse og leveområde

Morelia bredli er endemisk i Australia og finnes bare i den sørlige delen av Northern Territory. Alice Springs ligger nær midten av utbredelsesområdet, og MacDonnell Ranges, en omtrent 644 km lang rekke av parallelle åser øst og vest for byen, utgjør ryggraden i utbredelsen. Arten finnes sørover til Palmer River, omtrent 150 km sør for Alice Springs, mot nordøst til Hart Range og mot nordvest til området rundt The Granites i Tanami-ørkenen, hvor det nordligste sikre funnet er gjort.

Typelokaliteten er Pitchie Ritchie Park ved Alice Springs. En stor del av utbredelsen ligger i verneområder som West MacDonnell National Park, Watarrka National Park og Trephina Gorge Nature Park. IUCN regner arten som ikke truet. Australia tillater ikke eksport av ville krypdyr til handel, så alle dyr utenfor Australia er oppdrettet.

> **Naturlig utbredelse:** Australia.

LEVEOMRÅDE

Morelia bredli lever i et av kontinentets mest ekstreme klimaer. Om sommeren kan temperaturen på åpen mark komme over 40 °C, mens kløfter og bergsprekker er langt kjøligere. Om vinteren faller natten ofte til omtrent 5 °C eller lavere, og det kan komme frost på de høyeste stedene. Forskjellen mellom dagens høyeste og nattens laveste temperatur kan nå 18 °C på ett døgn, og nedbøren er sparsom og uregelmessig.

Arten lever i kløfter, på bergskråninger, i grus og savanneaktig skog og langs årstidsbestemte vassdrag med store eukalyptustrær, særlig *Eucalyptus camaldulensis*. Hule greiner, bergsprekker og grotter gir et skjul som er kjøligere enn luften om sommeren og varmere om vinteren. Selv om arten er et ørkendyr, oppholder den seg mesteparten av tiden i trærne. I den varme tiden er slangen aktiv i skumringen og om natten, mens den om vinteren ofte soler seg på bergsyller og greiner midt på dagen. Kroppstemperaturen er omtrent 33 °C om sommeren og omtrent 19 °C om vinteren og dermed langt mer stabil enn luftens.

Unger spiser særlig skinker og andre små øgler og går etter hvert over til pattedyr. Voksne tar kaniner, bergkenguruer, innførte gnagere og fugler, særlig hulerugende papegøyer, som bruker de samme trehullene som slangen. Arten har en stor sesongvariasjon i appetitten: matinntaket i naturen er omtrent tre ganger så stort om sommeren som om vinteren.

Stell

TERRARIET

En voksen *Morelia bredli* må ha et terrarium på minst 150 × 70 × 100 cm (lengde × bredde × høyde). Store hunner over 200 cm må ha mer, for eksempel 180 × 80 × 100 cm, og større er alltid bedre hvis innredningen er god. Arten er delvis trelevende og bruker mer tid over bakken enn man venter av en ørkenslange, så høyden er et reelt behov og ikke pynt.

Innred med minst to solide vannrette greiner eller korkrør i høyden som kan bære slangens vekt uten å gi etter, og minst to skjul på gulvet, ett i den varme og ett i den kalde enden. Alle greiner må sitte fast. Terrariet må ha frontåpning og ugjennomsiktige sider, fordi åpning ovenfra og gjennomsiktige vegger stresser en slange hvis fiender i naturen kommer ovenfra. Tre, melaminplater eller PVC er bedre enn glass, som avgir varme raskt og gjør temperaturstyringen vanskelig.

Ventilasjonen må være god og virke som en skorstein med luftinntak nederst og utlufting øverst, slik at det ikke står fuktig, stillestående luft. Bruk en bunn med lav fuktighet, for eksempel en tørr blanding av sand og jord, grov vasket sand eller tørre kokosfibre, i et lag på 3-5 cm. Fjern ekskrementer straks, og skift bunnen helt hver tredje eller fjerde måned. Avispapir og kjøkkenrull må skiftes så snart de blir våte, fordi våt bunn gir hudinfeksjoner.

En ung slange trives best i en liten kasse på omtrent 20 × 20 × 20 cm med en liten sitteklubbe og et skjul. Når den vokser, flyttes den til en kasse på omtrent 40 × 40 × 40 cm med en hylle og siden til voksenterrariet. Et stort, åpent terrarium til en nyklekt unge gir stress og fôringsproblemer.

TEMPERATUR

Temperaturstyring er den viktigste delen av pasningen av *Morelia bredli*, fordi arten har en tydelig sommer og vinter.

I den aktive sesongen skal dagtemperaturen være 28-32 °C, varmepunktet 34-38 °C (36 °C er et godt mål) og natten 20-24 °C. Gi en varmegradient, slik at slangen selv kan velge mellom en varm og en kald ende, og sørg for at den hele året har tilgang til et varmt sted. Et keramisk varmeelement i taket eller en dybdevarmelampe (deep heat projector) på termostat er den beste varmekilden, fordi den gir strålevarme som ligner solen på stein og bark. Varmematter under terrariet fungerer dårligere. Bruk aldri en varmekilde uten termostat, og beskytt alle pærer med nett. Mål overflaten med et IR-termometer.

Vinterdvalen er avgjørende. Senk temperaturen gradvis over fire til seks uker, til dagtemperaturen er 20-23 °C, varmepunktet 26-28 °C og natten 18-20 °C, og hold den der i åtte til tolv uker. Gå like gradvis tilbake til sommertemperaturen. Den korte og svake nedkjølingen som kystformene av *Morelia spilota* klarer seg med, er ikke nok: slangen yngler ellers ikke, spiser dårlig og virker sløv. Ikke etterlign ørkenens nattefrost, for slangen ligger i naturen i isolerte sprekker og hulrom og ikke i et tynnvegget terrarium.

Les mer: Varme og temperatur Les mer: Vinterdvale og årstider

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal være lav: 40-55 % hele året. Det er bevisst lavere enn for de fleste formene av *Morelia spilota*, fordi arten kommer fra et tørt område med frisk luft. Vedvarende fuktighet over 60 % gir luftveisinfeksjoner, hudbetennelse og skjellråte.

Terrariet må ikke sprayes. Sett en liten, ren og stabil vannskål i terrariet, og skift vannet daglig. Skålen bør ikke være så stor at den hever luftfuktigheten merkbart. Før hudskifte kan fuktigheten heves midlertidig til 60-65 %, for eksempel med et skjul med fuktig sphagnum, slik at huden kommer av i ett stykke. La bunnen tørke helt mellom de fuktige periodene. Skrubb vannskålen hver uke.

LYS OG UVB

Arten er mest aktiv i skumringen og om natten, men soler seg av og til i dagtimene, og i naturen er den utsatt for sterkt sollys. UVB er ikke strengt nødvendig for å holde den i live, men det anbefales, fordi det støtter D3-opptaket, døgnrytmen og slangens farger. Ville dyr mister farge i fangenskap uten sollys. Tallene for UVB er lånt fra *Morelia spilota*, som er bedre undersøkt.

Arten hører til Ferguson-sone 2. Bruk et T5-rør med 5-6 % UVB som dekker omtrent halvparten av terrariets lengde over den varme enden. Still greinen slik at avstanden fra slangens rygg til røret er 25-35 cm hvis røret sitter over nettet, og litt mindre hvis det sitter under. UV-indeksen skal være 2-3 på det høyeste stedet. Gi en lysere belysning med en LED-list i dagtimene. Ha lyset på 14 timer om sommeren og 10 timer om vinteren, slik at årsrytmen følges.

Les mer: Lys og UVB Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

FÔRING

Morelia bredli spiser hele byttedyr. Bruk frosne og tinte mus og rotter, ikke levende dyr, og varm dem til omtrent 38 °C. Byttet må være like tykt som slangen på dens tykkeste sted midt på kroppen. Mål ikke etter hodet, som er stort. Bruk en lang pinsett med myk spiss. Ungene spiser første gang etter det første hudskiftet, 7-14 dager etter klekkingen, og starter på små mus.

Unger opptil 500 g fôres hver 7.-10. dag med mus, halvvoksne dyr på 500-1.500 g hver 10.-14. dag med små og middels store rotter, og voksne hver 14.-21. dag med middels store og store rotter. Arten er tilpasset sjeldne måltider, så overfôring er den vanligste feilen. En voksen slange som fôres hver uke, blir fet, får kortere avlsliv og risikerer stoffskiftesykdommer. Vei slangen jevnlig, og fôr sjeldnere hvis den er tykk. Om vinteren fôres bare hver tredje eller fjerde uke, og en faste på seks til åtte uker i den kaldeste tiden er normal hos en slange i god hold. Tilskudd er ikke nødvendig, men en lett pudring med kalk og et vitaminpreparat av og til kan brukes. Friskt vann skal alltid være tilgjengelig.

ATFERD OG HÅNDTERING

Voksne *Morelia bredli* er rolige og sikre dyr som tåler håndtering godt, mens unger under to år er nervøse og biter lett. Det går over med alderen. La en ny slange være i fred i to uker. Start deretter med korte stunder på høyst fem minutter hver få dager, og bygg sakte opp. Rør først ved hodet med en papprull eller en slangekrok, slik at slangen vet at det ikke er fôringstid, og vask hendene før og etter.

Løft en voksen slange med begge hender, en under forkroppen og en under resten av kroppen, og ta aldri tak i halen. Slangen slynger seg om armene som om de var greiner. La den ikke sno seg om halsen, og la ikke barn håndtere den alene.

Slangen holdes enkeltvis. Flere dyr sammen gir stress og kamp om ressursene. Hannene kjemper hardt i paringstiden, og ville hanner har ofte arr etter kampene, så to modne hanner må aldri holdes sammen. Arten spiser pålitelig og er en god pyton for den som vil ta vinterdvalen alvorlig.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hunnene blir større og kraftigere enn hannene, men kjønnet kan ikke avgjøres sikkert ut fra størrelse og bygning hos unge dyr. Bruk sondering eller endoskopi, som bare en erfaren person eller en veterinær bør utføre. Hannene kan brukes til avl fra 18-24 måneder, når de har nådd en passende vekt. Hunnene må være minst 30-36 måneder og veie minst 2.000-2.500 g før de brukes til avl. Er hunnen for ung eller for tynn, øker risikoen for problemer ved eggutviklingen og eggleggingen. Hunnen må være i god hold før vinterdvalen, men ikke fet. Hannen kan fôres som normalt.

PARRING

Avlen er sterkt sesongbetont og utløses av vinterdvalen. I Australia skjer paringen i juli-september og eggleggingen i oktober-desember; i terrariet følger dyrene den årsrytmen de får. Senk temperaturen gradvis i løpet av høsten, og hold slangene på vintertemperaturene (dag 20-23 °C, natt 18-20 °C) i åtte til tolv uker. Etter seks til åtte uker settes hannen inn til hunnen, aldri omvendt, mens kulden er størst. De fleste parene parer seg etter en til tre sammenføringer, og flere sammenføringer over noen uker er normalt.

Hannene kjemper mot hverandre og kan komme alvorlig til skade, så de må aldri settes sammen, og hver sammenføring må overvåkes hvis det brukes flere hanner til samme hunn. Hunnen må ikke avles to år på rad. Gi henne minst en hel sesong til å komme seg med god fôring og uten sammenføringer.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen har eggløsning ved slutten av vinterdvalen eller kort tid etter at temperaturen begynner å stige; det første tegnet er en tydelig oppsvulming midt på kroppen. Omtrent tre til fire uker senere skifter hun hud, og omtrent fire til seks uker etter hudskiftet legger hun eggene. Hun slutter som regel å spise.

Kullet er uvanlig stort for en pyton: en førstegangshunn legger omtrent 20 egg, erfarne hunner 35 egg eller flere, og enkelte nærmer seg 47. Hunnen ligger sammenrullet rundt eggene, slik at de klistrer sammen til en klump, og varmer dem med muskelrystelser som kan heve temperaturen inne i slyngningen med opptil 3 °C. Gi en redekasse som er stor nok til at hun kan ligge rundt alle eggene, med fuktig underlag. Hun legger bare ett kull i året.

INKUBASJON

Eggene kan rugs av hunnen eller i en rugemaskin. Ved kunstig utrugning legges eggene på fuktig vermikulitt med omtrent like deler vann og vermikulitt etter vekt, uten direkte kontakt med vann. Temperaturen skal være 30-32 °C og luftfuktigheten 90-95 %. Ved 31 °C klekkes eggene etter 55-65 dager. Ungene veier 27-30 g ved klekkingen og skifter hud etter 10-14 dager.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene er grå og brune ved klekkingen og får først den rødbrune fargen sin gjennom to til fire år, så ikke vent den ferdige fargen av et ettårig dyr. Hold hver unge for seg i en liten kasse på omtrent 20 × 20 × 20 cm med ugjennomsiktige sider, en sitteklubbe, et skjul og en liten vannskål. Kassen må ha omtrent 30 °C ved varmekilden og omtrent 27 °C i resten. Første måltid er en liten mus etter det første hudskiftet, og deretter fôres ungene hver 7.-10. dag. Mus er den beste føden til slangen er stor nok til en rotte på 35-45 g. La ungene vokse jevnt heller enn raskt, slik at de ikke blir feite.

Helse og vanlige feil

Morelia bredli er hardfør når temperatur og fuktighet er riktige. De typiske problemene er:

- Luftveisinfeksjoner, hudbetennelse og skjellråte ved vedvarende luftfuktighet over 60 % og dårlig ventilasjon. Tegn er hvesende pust, slim i munnen og åpent gap, og de krever veterinær.
- Fedme ved for hyppig fôring. Vei slangen jevnlig, og fôr voksne dyr hver 14.-21. dag.
- Manglende vinterdvale, som gir sløvhet, dårlig appetitt og ingen avl. Bruk en egentlig vinter med en nattemperatur på 18-

20 °C i åtte til tolv uker.

- Dårlige hudskifter hvis luften er svært tørr. Hev fuktigheten midlertidig før hudskifte.
- Brannskader fra uavskjermede pærer eller en varmekilde uten termostat.
- Fôrnekting hos unger som bare har fått mus og senere avviser annet bytte. Skift gradvis til små rotter.
- Serpentovirus (tidligere kalt nidovirus), som er utbredt blant pytoner i fangenskap. Det gir luftveissykdom med slim og åpen munn, smitten forsvinner ikke igjen, og mange smittede dyr dør. Hold nye dyr i karantene, og få dem testet hos en veterinær før de kommer i nærheten av andre pytoner.

Slanger skjuler sykdom, så vektkontroll og notater om fôring, hudskifte og atferd er det beste tidlige varselet. Kontakt en veterinær med erfaring med krypdyr hvis slangen går ned i vekt, har pusteproblemer, har midd eller ikke spiser på flere uker utenom vinterdvalen.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon Les mer: Karantene og hygiene

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.